

Recht is macht

Oud-CDA-premier Dries van Agt meent dat

Israël's regime niet deugt omdat het land het internationaal recht schendt (*Elsevier*, 13 augustus, pagina 34). Dat is inderdaad niet fraai. Er gaat wel een vraag aan vooraf. Kan internationaal recht het bestaansrecht van Israël verdedigen? Het maakt namelijk verschil of een land omringd wordt door vijanden of door bondgenoten.

In het land van Hugo de Groot tellen volkenrechtelijke argumenten zwaar. Kleine landen hebben er belang bij dat machtige naties internationale regels in acht nemen. In een wereld waarin uitsluitend het recht van de sterkste geldt, delven zij immers het onderspit.

Toch is internationaal recht onvolkomen. Zo is zowel de universaliteit als de afdwingbaarheid problematisch. Mensenrechten worden in China heel anders beoordeeld dan bij ons. De universaliteit is dus een serieus probleem. Ook de afdwingbaarheid is lastig. Er is immers geen wereldregering met een wereldpolitie die de naleving van internationaal recht kan afdwingen. Voor de naleving hiervan zijn de Verenigde Naties (VN) geheel afhankelijk van de bereidheid van nationale staten om hun geweldsmiddelen in te zetten.

Het gevolg van deze onvolkomen situatie is dat internationaal recht niet maagdelijk wordt ontvangen. Spinoza wees er al op dat recht uiteindelijk berust op macht. Internationale spelregels worden in hoge mate bepaald door de machtigste landen, die immers bij het opgeven van het recht van de sterkste veel te verliezen hebben. Net zoals nationaal recht een product is van nationale machtsverhoudingen, is internationaal recht een resultante van internationale machtsrelaties.

Toch is dit recht ondanks al deze fundamentele problemen niet krachteloos. Regeringen bekommeren zich om hun internationale prestige en worden niet graag afgeschilderd als schenders van het internationaal recht. Ook zijn staten soms bereid soevereiniteit af te staan als zij daarvoor meer greep op het beleid van andere staten terugkrijgen. Onderzoek wijst uit dat staten eerder bereid zijn op het gebied van de economie soevereiniteit af te staan dan op veiligheidsterrein. Bij veiligheid is het te gevaarlijk om de macht uit handen te geven. Niet voor niets is de Europese Unie supranationaal en de NAVO intergouverne-

menteel. Dit gegeven is relevant voor het Israëlisch-Palestijnse conflict.

Het internationaal recht beschermde Israël sinds 1948 niet tegen oorlogen. En dat is ook niet zo vreemd. Van Agt claimt dat de Hamas-leiders bereid zijn tot een tweestatenoplossing, maar waarom staat dan in hun handvest dat zij uit zijn op de vernietiging van de staat Israël? Met zo'n organisatie, net zoals overigens met Hezbollah, is het kwaad kersen eten. Internationaal recht veronderstelt dat de tegenpartij op z'n minst bereid is om het bestaansrecht van de onderhandelingspartner te erkennen. Hamas werd pas opgericht in 1988. Waarom, vraagt Van Agt zich af, heeft Israël dan niet vóór 1988 vrede gesloten met de

Palestijnen? Zou Van Agt Yasser Arafat zijn vergeten? De PLO werd in 1964 opgericht en achtte de oprichting van Israël eveneens nietig. Dat was overigens driejaar voordat Israël de Westoever en Gaza bezette, hetgeen twijfel oproept of 'land voor vrede' werkelijk vrede oplevert. De oorlogen van 1948 en 1967 hadden eveneens plaats voordat de bezette gebieden een thema werden. Toch bleef Israël land voor vrede aanbieden. In 1967 stelde Israël voor de veroverde gebieden terug te geven in ruil voor erkenning. De Arabische leiders antwoordden met een driewerf nee tegen vrede, onderhandeling en erkenning. In 1978 gaf de Israëlische premier Menachem Begin de Sināi terug aan Egypte in ruil voor erkenning. Dat lukte wel. In 2000 bood

premier Ehud Barak een groot deel van de bezette gebieden aan Arafat aan. Die verwierp het aanbod en begon de tweede intifada. In 2005 trok Israël zich terug uit Gaza en werd beloond met raketaanvallen.

De Palestijnen die begrepen dat met Israël moet worden onderhandeld omdat het zal blijven bestaan en gerechtvaardigde veiligheidsbelangen heeft, zijn er niet in geslaagd hun leiders te beïnvloeden. Verdeeldheid, corruptie, zelfmoordaanlagen en nu fundamentalisme hebben geregeerd. De grootste vijand van een tweestatenoplossing is het Palestijnse leiderschap zelf. Deze oplossing vereist twee partners die vrede willen en de capaciteit hebben om deze wens te realiseren. Aangezien bij het verdeelde Palestijnse leiderschap beide ontbreken, voert Israël noodgedwongen een politiek van voldongen feiten. En het Palestijnse volk is het kind van de rekening.

**Het grootste
obstakel is
het verdeelde
Palestijnse
leiderschap**